

تاریخ اتحادیه‌ی میهنی کوردستان

مبارزه برای آزادی و دموکراسی

جلد اول: ۱۹۷۵-۱۹۷۶

تأسیس و شروع مجدد قیام

دکتر سرور عبدالرحمان

ترجمه‌ی سامان سلیمانی

نشر دات

سرشناسه	: عبدالرحمان، سرور
عنوان قراردادی	: میژووی به کیتی نیشتمانی کوردستان، فارسی
عنوان و نام پدیدآور	: تاریخ اتحادیه‌ی میهنی کوردستان / سرور عبدالرحمان ؛ سامان سلیمانی.
مشخصات نشر	: تهران: دات، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ج.
شابک	: ج. ۱: ۳۹-۳۸۹۸-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیا.
مندرجات	: ج. ۱. ۱۹۷۵- ۱۹۷۶ تأسیس و شروع مجدد قیام.
موضوع	: اتحادیه میهنی کوردستان عراق.
موضوع	: حزب‌های سیاسی — عراق — کوردستان.
شناسه افزوده	: سلیمانی، سامان، ۱۳۵۶ - ، مترجم.
رده‌بندی کنگره	: DS ۷۰ / ۸ / ۴۴ ج ۲۳ ۱۳۹۲
رده‌بندی دیوپی	: ۹۵۶ / ۷۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۱۸۰۸۵۲

نشر دات

تاریخ اتحادیه‌ی میهنی کوردستان

جلد اول: ۱۹۷۵- ۱۹۷۶ تأسیس و شروع مجدد قیام

نویسنده:	سرور عبدالرحمان
مترجم:	سامان سلیمانی
طرح جلد:	ابراهیم حقیقی
نوبت چاپ:	اول ۱۳۹۴
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی بهمن

شابک: ۳۹۲-۳۸۹۸-۹۶۴-۹۷۸

تلفکس انتشارات: ۶۶۴۸۲۰۷۴

<http://www.dotbook.ir>

Email: info@dotbook.ir

کلیه حقوق نشر محفوظ است

قیمت: ۲۱۰۰۰ تومان

فهرست

۹	یادداشت مترجم
۱۵	مقدمه‌ی نویسنده

فصل اول

۲۳	وضعیت سیاسی، اقتصادی و اجتماعی جنوب کوردستان در سال ۱۹۷۵
۲۳	بخش اول: دلایل شکست قیام سپتامبر (شورش ایلول)
۳۱	۱. عوامل داخلی
۳۱	الف: عوامل حزبی
۳۶	ب: عوامل اجتماعی
۴۰	ج: عوامل نظامی
۴۷	۲. عوامل خارجی
۴۷	الف: روابط خارجی
۵۴	ب: قرارداد الجزایر
۶۲	بخش دوم: تاثیر شکست قیام سپتامبر بر جامعه‌ی کوردستان

فصل دوم

۷۷	مرحله‌ی بعد از شکست ۱۹۷۵ و سربر آوردن جنبشی نو
۷۷	بخش اول: تأسیس اتحادیه‌ی میهنی کوردستان
۹۲	بخش دوم: تشکیلات اتحادیه‌ی میهنی کوردستان
۹۲	۱- جمعیت مارکسیستی لنینیستی کوردستان (کومله)
۱۰۴	۲- جنبش سوسیالیستی کوردستان (بزوتنه‌وه)
۱۱۰	۳- محور فراگیر

بخش سوم: برنامه‌ی اتحادیه‌ی میهنی کوردستان	۱۱۲
۱- برنامه‌ی سیاسی اتحادیه‌ی میهنی کوردستان	۱۱۲
۲- اتحادیه‌ی میهنی کوردستان و استراتژی ملی	۱۲۳

فصل سوم

اتحادیه‌ی میهنی کوردستان و شعله‌ورساختن قیام جدید ۱۹۷۶	۱۲۹
بخش اول: شروع مجدد مبارزه‌ی مسلحانه علیه حکومت عراق	۱۲۹
بخش دوم: سازماندهی مخفی و مبارزه‌ی توده‌ای در شهرها	۱۵۴
بخش سوم: اتحادیه‌ی میهنی کوردستان و حوزه‌ی اطلاع‌رسانی	۱۶۱

فصل چهارم

ارتباطات اتحادیه‌ی میهنی کوردستان در داخل و خارج کوردستان	۱۷۱
بخش اول: ارتباط و همکاری اتحادیه‌ی میهنی و نیروهای کوردستانی ...	۱۷۱
بخش دوم: ارتباط اتحادیه‌ی میهنی و نیروهای اپوزیسیون عراقی	۱۸۹
بخش سوم: روابط اتحادیه‌ی میهنی با جنبش‌های آزادی‌خواهانه‌ی ملت‌های منطقه	۱۹۲
بخش چهارم: ارتباط اتحادیه‌ی میهنی با دولت‌های منطقه	۱۹۷
بخش پنجم: ارتباط اتحادیه‌ی میهنی با ابرقدرت‌ها	۲۰۲
نتیجه‌گیری	۲۰۷
ضمایم	۲۱۱
منابع و مأخذ	۲۴۹
فهرست اعلام، اشخاص و اماکن	۲۶۳

یادداشت مترجم

پیام دوشم از پیر می فروش آمد
بنوش باده که ملتی به هوش آمد

کوردها همچون ملل دیگر خاورمیانه تاریخی پر فراز و نشیب داشته اند، اما آن چه تاریخ کوردها را متفاوت می سازد، میزان توجه به این تاریخ و تحقیق علمی راجع به آن و مکتوب کردن آن است. این نیز واقعیتی تاریخی است که قسمت اعظم تاریخ کوردها را کسانی نوشته اند که با کورد نبوده اند یا شناخت دقیق و بدون واسطه از این ملت نداشته اند.

توجه به تحقیق تاریخی و مکتوب کردن آن، اگر برای هر ملتی لازم و ضروری باشد، برای کوردها ضرورتی دوچندان دارد، کم کاری ها و کاستی های گذشته و بی توجهی به لایه های مهمی از تاریخ این ملت، باعث می شود که ضرورت این امر دوچندان شود.

متأسفانه تاریخ معاصر نیز، از این امر مستثنایست و کوردستان به عنوان بخش مهمی از خاورمیانه، در یک قرن گذشته حوادث مهم و قابل توجهی را از سر گذرانده است که هر کدام از این حوادث، مستلزم تحقیق علمی، پیگیری تاریخ نگارانه و واکاوی دقیق است.

یکی از این برهه های تاریخی مهم کوردستان، سال های دهه ی ۷۰ میلادی است که با توجه به وقایع روی داده، به ویژه در حوزه ی کوردستان عراق، جا دارد مورد توجه تاریخ نگاران و محققان قرار گیرد. در این برهه مهم ترین قیام کوردهای عراق تا آن زمان، با دسیسه ی بین المللی و با عقد قرارداد الجزایر که در تاریخ منطقه نیز تاثیرگذار بود،

با شکست مواجه شد و در عین حال موجب شد یکی از مهم‌ترین جریان‌های سیاسی کردها که در نوع خود منحصر به فرد، جدید و نقطه عطفی در تاریخ سیاسی کردستان به شمار می‌آید، متولد شود.

شکست قیام سپتامبر که نزد کردها به شورش ایلول شناخته می‌شود، و متعاقب آن، تولد اتحادیه‌ی میهنی کردستان، نقطه عطفی بود که تاریخ کردستان و مبارزات سیاسی آن را متحول ساخت.

این جریان سیاسی اگر نگوییم تمامی، بلکه قسمت اعظم سنت‌های سیاسی پیش از خود را در کردستان دچار دگرگونی کرد و پایه‌گذار سازمانی شد که به معنای واقعی کلمه مفاهیم مدرن و دموکراتیک را وارد حوزه‌ی سیاست در کردستان کرد و همچنان که نور امیدی در دل تمام مردم کردستان روشن کرد، بنیان‌گذار راهی شد که با اتکا به مردم و مفاهیم مدرن، توانست برای احقاق حقوق آنها و در عین حال بازتعریف جدیدی از هویت انسان کورد و موجودیت وی که در نوع خود بی‌سابقه یا کم‌سابقه بود، راه آینده را ترسیم کند.

اتحادیه‌ی میهنی کردستان با تولد خود و حضور فعال در صحنه‌ی سیاست کردستان، گام به گام این حضور و فعالیت را توسعه داد و توانست در مدت زمان کوتاهی، حکومت وقت عراق را مجبور به پذیرش خود کند و بعد از آن، با توسعه‌ی فعالیت‌های بین‌المللی خویش، در سطح جهانی نیز به عنوان نماینده‌ی واقعی کردهای عراق شناخته شود. اتحادیه‌ی میهنی کردستان در طول تاریخ ۴۰ ساله گام‌های مهمی برداشته و دستاوردهای بی‌نظیری برای کردها کسب کرده است، مبارزه‌ی بی‌امان با حکومت تا دندان مسلح بعث، تشکیل شوراها و دخیل کردن مردم در مدیریت امور خویش از همان ابتدای شروع قیام، نقش تاریخی و مثال‌زدنی در قیام مردم کردستان در سال ۱۹۹۱ که منجر به تشکیل منطقه‌ی خودمختار برای آنها شد و متعاقب آن، تشکیل پارلمان و حکومت کردستان، از نشانه‌ها و نکات بارز این

فعالیت‌هاست، بعد از سقوط حکومت بعث در سال ۲۰۰۳ نیز، نقش بی‌بدیل اتحادیه‌ی میهنی کوردستان و در راس آن، مام جلال طالبانی دبیرکل این اتحادیه در سطح عراق، منطقه و جهان، بر کسی پوشیده نیست، مام جلال طالبانی در دوران ریاست‌جمهوری خویش توانست فراتر از نقش و جایگاه خود در پیشبرد صلح و همزیستی لایه‌های مختلف جامعه‌ی عراق تاثیرگذار باشد و به گواه همگان حضور ایشان در این مسند جایگاه بالاتری به پست ریاست‌جمهوری بخشیده بود و شاهد بودیم بعد از بیماری ایشان چگونه عراق با مشکلات و مسائل بغرنج روبرو شد، همچنین نباید از یاد برد در جنگ داعش نیز این نیروهای اتحادیه‌ی میهنی از مسئولین رده‌بالا تا پیشمرگه‌هایش بودند که در صف مقدم این مبارزه حضور داشتند و تا این تاریخ نیز بیشتر شهید و قربانی را در این راه تقدیم کرده‌اند و بیشترین مناطق آزادشده در خاک عراق نیز از دست تروریستان داعش توسط نیروهای اتحادیه انجام گرفته است.

اتحادیه‌ی میهنی کوردستان در شرایطی متولد شد که کورد در اوج ناامیدی بود و هیچ‌گونه امیدی به تداوم مبارزه نداشت و حکومت عراق نیز با برنامه‌های مختلف؛ سعی در نابودی کامل این ملت داشت، اما اتحادیه‌ی میهنی بود که با دمیدن روح امید و تلاش، توانست راه حکومت را سد کند و بعد از سال‌ها نیز اولین رئیس‌جمهور قانونی و به رسمیت شناخته شده‌ی تاریخ کوردها، از میان همین حزب انتخاب شد و به گفته‌ی دوست و دشمن، حضور جلال طالبانی بر مسند ریاست‌جمهوری عراق نه تنها به این مسند اعتبار و شانی دیگر بخشید، بلکه‌ی تبدیل به ستون اصلی وحدت عراقی‌ها و موجب ثبات موجود در این کشور شد.

بنابراین شناخت تاریخ و سابقه‌ی چنین جریان سیاسی، مستلزم مطالعه و از اهمیت خاصی برخوردار است.

زمانی که نسخه‌ی کوردی این کتاب را مشاهده کردم، در همان نگاه اول احساس کردم با نگاهی علمی و عمیق‌تر از کتابها و نوشته‌هایی که در این زمینه به رشته‌ی تحریر درآمده‌اند، سعی کرده است این برهه از تاریخ کوردستان را بشکافد و با تحلیل عوامل شکست قیام سپتامبر، تولد اتحادیه‌ی میهنی کوردستان را توضیح و لایه‌های مختلف این جریان را به خواننده بشناساند.

بعد از مطالعه‌ی کامل کتاب تصمیم به ترجمه‌ی آن به زبان فارسی گرفتم که مطمئن می‌تواند برای محققان، علاقه‌مندان و خوانندگان مفید واقع شود.

ذکر چند نکته در رابطه با ترجمه‌ی کتاب ضروری است.

در اغلب نوشته‌ها به زبان فارسی، کلمه‌ی کورد، به شکل کرد، با ضمه‌ی کاف، نوشته می‌شود که گاهی با کلمه‌ی کرد با فتحه‌ی کاف، قاطی می‌شود، چند سالی است نویسندگان کورد و غیر کورد، در نوشته‌های خود به زبان فارسی، کلمه‌ی کورد را با رسم الخط این کتاب می‌نویسند که تقریباً در اکثر نوشته‌ها و کتاب‌های سال‌های اخیر رعایت شده است که برای خواننده نیز آسان‌تر خواهد بود، من نیز از این امر تبعیت کرده‌ام و فکر می‌کنم مناسب‌تر است.

همچنین کلمه‌ی پیشمرگه، در تعدادی از نوشته‌ها و کتاب‌ها به زبان فارسی، به شکل پیشمرگ نوشته می‌شود، که از نظر معنایی شاید ایرادی بر آن وارد نباشد، اما چون پیشمرگه نزد کوردها، کلمه‌ای خاص به شمار می‌رود و ارزش و بار معنایی خاصی دارد، پس در ترجمه نیز نباید به فرم نوشتاری آن دست زد و من نیز در ترجمه‌ی این کتاب همان نگارش پیشمرگه را به کار برده‌ام.

در بخش ضمایم نیز علاوه بر ضمایم خود کتاب، متن سخنرانی مام جلال طالبانی، که در تاریخ ۲۰۱۲/۶/۱، به مناسبت ۳۷مین سالپاد تأسیس اتحادیه‌ی میهنی کوردستان ارائه کردند و در آن به ذکر خاطرات

دوران تأسیس اتحادیه‌ی میهنی پرداختند، به دلیل تناسب با موضوع کتاب و تشخیص این نکته که می‌تواند برای خواننده جالب و مورد توجه باشد، ابتدا از نوار سخنرانی ایشان پیاده و سپس به فارسی ترجمه و به ضمایم کتاب افزوده شد.

همچنین لازم می‌دانم از کسانی که در ترجمه‌ی این کتاب مرا یاری داده‌اند؛ تشکر کنم، قبل از همه جناب استاد ناظم عمر دباغ نماینده‌ی حکومت اقلیم کردستان در ایران که با راهنمایی‌ها و کمک‌های بی‌دریغ خویش، نقش قابل توجهی در به نتیجه رساندن این کار داشتند، سپاس و تشکر ویژه‌ی خودم را تقدیم ایشان می‌کنم، همچنین جناب کاک آزاد جندیانی مسئول مرکز اطلاع‌رسانی اتحادیه میهنی کردستان و سخنگوی دفتر سیاسی از هیچ کمکی در این راه دریغ نکردند، همچنین دوست عزیزم، آقای فلاح کریم مسئول دفتر رسانه‌ی اتحادیه میهنی کردستان در ایران، که با کمک‌ها و تشویق‌های ایشان این کار به پایان رسید.

همچنین از سرکار خانم میترا صادقی نویسنده‌ی خوب، که با ویرایش دقیق خویش مرا در این کار یاری دادند تشکر می‌کنم، همچنین از دوست خوبم آقای صدیق سرداری و برادر عزیزم سوران سلیمانی که با بازخوانی و مطالعه‌ی متن نهایی نکات مهمی را یادآور شدند، تشکر و قدردانی می‌کنم.

دوستان دیگری نیز بودند که در این راه کمک و زحمات زیادی متقبل شدند و با بازخوانی متن ترجمه شده، کمک زیادی به من کردند، که بنا به خواست خود آنها از ذکر نامشان اجتناب می‌کنم و تشکر و قدردانی خود را تقدیمشان می‌کنم.

در پایان لازم می‌بینم به این نکته نیز اشاره کنم که نویسنده‌ی کتاب، در حال تحریر جلد‌های دیگر کتاب هستند که به حوادث بعد از سال ۱۹۷۶ خواهد پرداخت و تاریخ اتحادیه میهنی را در جلد‌های آینده

در دسترس خوانندگان کوردزبان قرار خواهد داد، بر اساس صحبت‌های
انجام شده، تلاش خواهیم کرد آنها را نیز به فارسی ترجمه کنم و در
اختیار خوانندگان ایرانی قرار دهم.

سامان سلیمانی

اسفند ۱۳۹۳

تهران

www.ketab.ir